

## EMLÉKEZÉS KOCSÁR MIKLÓS ZENESZERZŐRE

**2019. augusztus 29.-én szomorúan értesültem, hogy életének 86. évében elhunyt Kocsár Miklós Kossuth-díjas zeneszerző, a nemzet művésze, a Magyar Művészeti Akadémia tagja.**

Diákkorom óta vannak emlékeim róla. Amikor én jártam a debreceni Zeneművészeti Szakiskolába, akkor a tanárok büszkén emlegették őt, mint korábbi tehetséges tanítványukat, aki a Zeneakadémián folytatta tanulmányait. A Zeneakadémián, mint vonzó fiatalembert és sokra érdemes zeneszerző növendéket ismertem meg, a kollégiumban pedig egy szobában laktam a menyasszonyával. Így a magánéletét, valamint a szintén kollégista barátaival való kapcsolatát is figyelemmel kísérhettem.



A Magyar Rádiós stúdiójában, a Nyílik a rózsák című műsor készítésekor: Vörös Sári népdalénekes, Kalmár Magda operaénekes, **Kocsár Miklós** zeneszerző, a Népzenei rovat vezetője, Gencsy Sári operaénekes és Boros Lajos primás (1975)

A Magyar Rádióban (ahol mind a ketten 1974-ben kezdtünk dolgozni) a Népzene rovat vezetőjeként, majd a Zenei Főosztály vezető helyetteseként mindenki által szeretett, tisztelt, segítőkész főnök volt. Emlékszem, milyen boldogan mutatta be Balázst, a fiát, mint jövődó karmestert. Az egyik feladatomból az volt, hogy feldolgozzam a zeneszerzők rádiós felvételeit, bemutatóit, sikereit. A Rádiófónia című zenetörténelmi sorozatomból idézek néhány részletet.

**Kocsár Miklós: *Hat női kar Sandburg verseire* (1984)**

Az *új magyar zene* rádiós versenyének 1984. január 31-ei eredményhirdetés szerint: a közönség díját Kocsár Miklós nyerte, *Hat női kar Sandburg verseire* című kompozíciójával. Egy kritikus szerint: „Kocsár Miklós az elsők között újította meg Magyarországon az énekkari hangzás világát, az elsők között bizonyította, hogy az *a cappella* kórus is érzékenyen közvetítheti a zeneszerzői gondolkozás korszerű megnyilvánulását.”

Kocsár Miklós az egyik debreceni kórusfesztiválon ismerkedett meg az írországi résztvevőkkel, akik felkérték, hogy komponáljon számukra egy nem magyar nyelvű kórusművet. A zeneszerző Carl Sandburg amerikai költő *Köd, Noktürn, Dal, Töredék, Tengerzúgás* és *Fohász* című verseit választotta megzenésítésre.

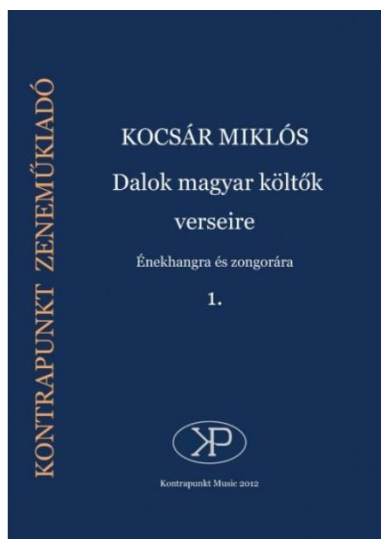
A művet 1982-ben mutatták be Írországbán, a Cork-i Nemzetközi Fesztiválon. A Magyar Rádióban Biller István vezényletével a Budafoki kamarakórus énekelte felvételre, angol nyelven.

**Kocsár Miklós: *Az éjszaka képei* - oratórium vegyeskarra, két szólistára és zenekarra Juhász Ferenc versére (1988)**

1988. júniusban, Pécsen rendezték meg az Europa Cantat elnevezésű kórusfesztivált. Kocsár Miklóst – számos kitűnő kórusmű zeneszerzőjét kérték fel új darab komponálására. *Az éjszaka képei* című oratórium nagysikerű bemutatója a fesztivál megnyitó hangversenyén hangzott el. A mű Juhász Ferenc azonos című versének soraira készült. Bár a költő áradó képsorai nehezen formálhatók át muzsikává, Kocsárt mégis régóta foglalkoztatta a költemény gondolat-gazdagsága. Juhász Ferenc éjszakai látomásai – 5 tételre tagolt, nagy-ívű zenei szerkezetbe rendeződtek. A kórus kérdéseire – mint az antik görög drámákban – válaszol a két szólista: az *Asszony* és a *Költő* szerepében.

Az emlékezetes pécsi premier után hamarosan elkészült az oratórium rádiós felvétele is, Pászthy Júlia, Tóth János, valamint a Rádió ének- és zenekara előadásában, Kovács László vezényletével. A Bartók rádióban mutatták be 1989. május 27-én.

Idézek néhány sort Breuer János zenekritikájából, amelyet az Europa Cantat bemutató koncertjéről írt: „Kocsár Miklóstól régóta várok már ilyen nagy lélegzetű, formában-kifejezésben egyaránt súlyos alkotást. Személyes hangjával valósággal megszólítja, s mindvégig lebilincseli művének hallgatóját. Kiemelkedő – mert ma oly ritka – értéke, hogy a pozitív világkép ábrázolását éppoly hiteles eszközökkel vetíti elénk, mint annak negatív lenyomatát. Dramaturgiailag a mű a sötétségből a fénybe, a fenyegetettségből a remény felé tart.”



Tóth Árpád: Fájva szeretni  
József Attila: Őszi alkonyat  
Ringató

Tedd a kezed homlokomra  
Nyolcesztendő lányok  
A kanász

Kányádi Sándor: Ballagi  
Pitty-potty

Április hónapja  
Májusi szellő

**Kocsár Miklós: *Fájva szeretni* – dalciklus Tóth Árpád verseire (1998)**

Az 1998-as év elején hét adásban szólaltatták meg az *Új magyar zene a Rádióban* felvételeit. A 25 mű közül Kocsár Miklós dalait emelem ki.

A sorozatszerkesztő Bánkövi Gyula és a műsorvezető Hollós Máté volt, aki lényegre törő, de mégis szubjektív és szellemes véleményét mondta el a kompozíció elhangzása előtt. Az ő írásából idézek: „Április, ó április, minden csínyre friss ... – Kocsár Miklós dalciklusa nagyapám, Tóth Árpád verseire készült. Az áprilist azért idéztem, mert április havában komponálta Kocsár a három dalt. (*Derűt dalolnék, Fájva szeretni* és *Az esti felhők*). A csínytet pedig azért, mert nem tavaly, vagy tavalyelőtt áprilisban, hanem *1958 áprilisában*, de csak most került felvételre a komponista e 25 éves korából származó műve. Talán nem is gondolt arra a debreceni születésű Kocsár, hogy a középső, címadó dal keletkezési dátuma épp a sokáig Debrecenben élt költő 72-ik születésnapja. Ám ne ragadjunk le a külsőséges adatoknál! Gondoljunk arra, ami e friss felvételben a legérdekesebb.

Arra, hogy a Farkas Ferenc-i iskola mívéssége, a magyar dalköltészet Farkas-, Kósa-, Szervánszky-, Járdányi-, Sugár-féle hagyománya az induló Kocsár műhelyében olyan alkotást hozhatott létre, amely közel 40 év múltán frissnek, aktuálisnak hat.” (Hollós Máté)

**Kocsár Miklós: *A kísértet dala* – Weöres Sándor versére (1998)**

### A kísértet dala (3:52)

Hegedűs Endre · Jutta Bokor

© 2000 HUNGAROTON RECORDS LTD.

Released on: 2000-01-10 Auto-generated by YouTube.

„Kocsár Miklós zeneszerzői életműve a színpadi műfajokat kivéve mindenre kiterjed. Oratórikus alkotásoktól zenekari, vonószekari és versenyműveken át sokszínű kamarazenéig tág körre terjed ki. Különös fogékonysággal közelít a szöveges műfajokhoz: a legnagyobb hatású, s ugyanakkor legművesebb kóruszerzőink egyike, munkásságának másik fővonala pedig a dal.

*A kísértet dala* kortárs, mégis klasszikus költőt szólaltat meg: Weöres Sándort. Kortársa volt ő az egész 20. századi magyar zeneszerzésnek, attól kezdve, hogy a már érett korú Kodály a még diák Weöres versét zenésítette meg az *Öregekről*, addig a számos költeményig, amelyek nem utolsósorban a költészet és zene ősi rokonságának jeleivel váltak komponisták ihletőjévé.

Kocsár hagyományos értelemben dalt ír. Nem újítja meg az énektechnikát, nem kísérletezik ajzó vagy elidegenítő effektusokkal. Csúcspontra felfejlődő, katartikusan megoldódó, éneklés szempontjából tradicionális, ugyanakkor nagyon kifejező, érzelemgazdag zenét ír.” (Hollós Máté)

#### **Kocsár Miklós: Két dal Radnóti Miklós verseire - *A mécsvirág kinyílik és Bájoló (1998)***

„Kocsár Miklósnak most Radnóti Miklós az ihlető költő, akinek poéziséhez zenei társítanivalója van. A megzenésítésnek az ad értelmet, létjogosultságot, hogy többé, többértévé válik általa a költői tartalom. Tudja ezt Kocsár. A költő bőrébe bújik, szavainak zenei megjelenítését keresi, lazán emeli a szót – a konkrét tartalmat – a zenei deklamáció elvontabb magaslatára. Természetesen hangzanak dalai, a hallgató hajlamos azt érezni, hogy csakis e-képpen lehetett megzenésíteni a verset.” (Hollós Máté)

\*

#### **Az életére vonatkozó adatokat az MMA Titkársága tette közzé:**

Kocsár Miklós a 20. századi nagy magyar kórus hagyomány örökségének egyik legméltóbb képviselője volt, műveit rendkívüli szuggesztivitással alkotta, zeneköltői munkássága kiemelkedő – hangsúlyozták a közleményben, hozzátéve, hogy művei között oratóriumokat, kórusműveket, dalokat, különböző hangszerre írt kamaradarabokat, zenekari darabokat, szimfonikus és versenyműveket, valamint pedagógiai műveket egyaránt találni.

Kocsár Miklós 1933. december 21-én született Debrecenben. A Zeneművészeti Főiskolát 1959-ben végezte el Farkas Ferenc tanítványaként. 1963-ban a Zeneműkiadó szerkesztője, majd a Madách Színház zenei vezetője, karmestere volt. 1972-től tanított a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában, mint zeneszerzés-tanár. 1974 és 1983 között a Magyar Rádió népzenei rovatának vezetője, majd 1983 és 1995 között a zenei főosztály helyettes vezetője volt. 1996-tól a Vántus István Társaság tiszteletbeli elnöke, 1992-ben az MMA egyesület egyik alapító tagja, 2001-2004-ben az elnökség tagja volt. Köztisztviselővé alakulása óta az MMA rendes tagja volt.

Erkel Ferenc-díjjal kétszer – 1973-ban és 1982-ben – is kitüntették, az érdemes művész címet 1987-ben, a Bartók-Pásztory-díjat 1992-ben, az Ezüst Toll kitüntetést 1998-ban, a Magyar Művészetért Alapítvány díját 1999-ben kapta meg. 2004-ben elnyerte a KÓTA díját, 2005-ben a Kölcsey-emlékplakettet.

2000-ben vehette át a Kossuth-díjat zeneszerzői tevékenységéért, különös tekintettel világszerte elismert kórusműveire: a kortárs magyar zene hírnökeire. 2014-ben a Magyar Érdemrend Középkereszt a csillaggal polgári tagozat kitüntetéssel és a Nemzet Művésze díjjal ismerték el.

**Kocsár Miklós** (1933. december 21. Debrecen – 2019. augusztus 29. Budapest)

Kórusműveinek nagy része meghallgatható a You Tube-on, a Pro Musica Leánykar előadásában, Szabó Dénes vezényletével.

### **Függelék:**

KOCSÁR

LILIOM-DAL

NAGY LÁSZLÓ verse

VEGYEKÁRA



**NAGYVÁTI ZSOLT countertenor / Kocsár Miklós - Liliom-dal**  
**(2:43)**

**NAGYVÁTI ZSOLT countertenor / Freed Coats, Szabó Soma -**  
**You Go To My Head (3:03)**

BANCHIERI SINGERS / Liliom-dal

Nagyváti Zsolt · Leányvári László - countertenor Szilágyi Szilárd -  
tenor Szabó Soma · Rohály Tibor - baritone Nagy Gábor - bass

© Banchieri Singers / Harmonia LTD. Japan 1998

HASF-1004 [www.banchieri.hu](http://www.banchieri.hu) [www.nagyvati-zsolt-singer.tumblr.com](http://www.nagyvati-zsolt-singer.tumblr.com)



A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja felkérésére  
alkotott mű

### LILIOM-DAL

Nagy László

Andante, con moto KOCsÁR Miklós

Soprano: Té - len sír - tal te vé - kony li - li - om,  
Alto: Té - len sír - tal te vé - kony li - li - om,  
Tenor: Té - len sír - tal te vé - kony li - li - om,  
Bass: Té - len sír - tal te vé - kony li - li - om,

Tor - ko - dig fel - ért a hó.  
Tor - ko - dig fel - ért a hó.  
Tor - ko - dig fel - ért a hó.

© 1985 by Editio Musica Budapest  
Printed in Hungary

Z. 13 076

9 *p cant.* A - rany - fol - tos p s - zsi - ton, li - li - om, haj - la - doz - ni,  
13 *pp* haj - la - doz - ni,  
*pp* haj - la - doz - ni,  
*pp* haj - la - doz - ni,  
*pp* haj - la -  
13 *mp* haj - la - doz - ni  $\frac{4}{4}$  u - gye jó,  $\frac{3}{4}$  haj - la - doz - ni  
*mp* haj - la - doz - ni u - gye jó, u - gye jó, haj - la - doz - ni  
*mp* haj - la - doz - ni  $\frac{4}{4}$  jó,  $\frac{3}{4}$  haj - la - doz - ni  
*mp* doz - ni u - gye jó, Haj - la -  
16 *cedendo* u - gye jó!  
u - gye jó!  
u - gye jó, u - gye jó!  
doz - ni u - gye jó, u - gye jó!

Z. 13 076

\*Rádiós zenei szerkesztő, zenei író

**Forrás:** [hajdútanc.hu](http://hajdútanc.hu) – **Komolyzene, Irodalom, Kultúra**